

UK pořádala konferenci o výuce v éře umělé inteligence

11.11.2024 - Jitka Jiříčková | Univerzita Karlova

V pátek proběhla třetí letošní konference platformy Vzdělávání 21 Univerzity Karlovy, tentokrát na téma AI na vysokých školách: Proměny vzdělávání v uplynulém roce. „Je třeba podpořit jak studující, tak i vyučující, aby používali nástroje AI co nejlépe a co nejefektivněji,“ shodli se panelisté.

O tom, jak se vlivem umělé inteligence proměnilo vzdělávání na akademické půdě v uplynulém roce, diskutovali v prostorech Didaktikonu v Kampusu Hybernská odbornice na flexibilní formy vzdělávání Lucie Rohlíková z Fakulty pedagogické Západočeské univerzity v Plzni, vědec z Psychologického ústavu AV ČR Marek Urban, místopředseda Národního akreditačního úřadu Tomáš Fliegl, ředitel organizace Prg.ai Lukáš Kačena a studentka UK Lucie Dorážková. Konferenci moderoval místopředseda platformy Vzdělávání 21 a člen kolegia rektorky David Hurný.

Jako první dostal prostor výzkumník Marek Urban, který účastníkům konference představil závěry aktuálního dotazníkového šetření, realizovaného na reprezentativním vzorku 1228 studujících Univerzity Karlovy. Výzkumníci v něm zjišťovali míru důvěry dotazovaných v nástroje umělé inteligence typu ChatGPT. Na základě jejich odpovědí vztahujících se k textu vygenerovaného umělou inteligencí je pak rozdělili do tří skupin. „Okolo 20 % dotazovaných je vůči AI kritických – vnímají, že je nutné její výsledky ověřovat. Největší skupina, 43 % studujících, kteří se šetření zúčastnili, jsou nekritičtí a považují AI za spolehlivý zdroj informací. Přes 36 % účastníků výzkumu pak spadá do skupiny takzvaně nekonzistentních – na obecné úrovni jsou k AI kritičtí, ovšem v reálné situaci, když mají například hodnotit konkrétní text od AI, jejím výsledkům věří,“ popisuje spoluautor výzkumu Marek Urban z Psychologického ústavu AV ČR s tím, že naprostá většina studujících (91 %), pokud využívají nástroje AI, pracují s neplacenou verzí ChatGPT. „Z námi oslovených respondentů používá ChatGPT 50 % pravidelně, 39 % nepravidelně a pouhých 10 % s ním nemá žádnou zkušenost,“ shrnuje výzkumník, podle něhož je poměrně znepokojivé, že nejčastěji (62 %) ho používají ti, kteří jsou k AI nekritičtí a naprostá většina všech dotazovaných nevyužívá potenciálu generativních nástrojů umělé inteligence naplno, ale jen k méně náročným úlohám.

Podle Marka Urbana je proto nutná osvěta u všech tří skupin. „Studující, kteří dokáží kriticky zhodnocovat výstupy generativní AI, ale nevyužívají ji na pokročilejší práci, se potřebují zlepšit v psaní promptů, vizualizaci dat nebo v datové analýze,“ vyjmenovává vědec. „Nekonzistentní“ skupina, jež si uvědomuje rizika AI na obecné úrovni, ale nedokáže je rozpoznat v praxi, potřebuje natrénovat evaluační a základní praktické dovednosti. A konečně třetí, nekritičtí uživatelé AI, kterých je bohužel většina (43 %), vyžadují aspoň základní osvětu.

Jedním z hlavních cílů konference bylo zmapovat posun ve výuce na vysokých školách, zapříčiněný právě boomem ChatGPT. „Před těmi necelými dvěma lety se hodně mluvilo o konci řady tradičních profesí,“ připomínal druhý z panelistů, ředitel Prg.ai Lukáš Kačena. Fakt, že se to zatím nestalo, podle něj vůbec neznamená, že k tomu jednou nedojde. „Jen nevíme kdy. Profese se promění, což je už nyní vidět u programátorů, překladatelů nebo copywriterů. Celková změna ale bude plíživá. Což nám do značné míry nahrává, protože se na ni můžeme připravit,“ věří Lukáš Kačena.

Podle místopředsedy Národního akreditačního úřadu Tomáše Fliegla měla umělá inteligence velký dopad na učitelskou profesi. A i v jejich případě platí – AI neohrožuje jejich práci, ale čím dříve a lépe se s ní naučí pracovat, tím větší budou mít do budoucna náskok „Rozhodně by nás ale pozvolný

nástup AI neměl ukolébat. Naopak bychom měli využít čas ke sebevzdělání v této oblasti, protože umělá inteligence tu už bude pořád, svět už bez ní fungovat nebude,” upozorňuje odbornice na vysokoškolskou pedagogiku ze Západočeské univerzity v Plzni Lucie Rohlíková. „Po veřejném spuštění ChatGPT se strhla lavina zájmu o něj. Teď je to trochu v útlumu, jako by si lidé řekli: ‘Hmm, zkusili jsme si to, nic závratného to neumí, není třeba se tím zabývat’. To je ovšem velmi riskantní přístup,” varuje pedagožka.

Lukáš Kačena se pokusil vystihnout oblasti, v nichž bude po AI společenská poptávka. „Vysoké školy dlouhodobě nabízí studijní programy, v nichž připravují budoucí AI experty. Jenže my potřebujeme vzdělávat v používání nejrůznějších AI nástrojů celou společnost, nejen odborníky. Vedle toho také firmy potřebují ještě něco jiného – mít ideálně na každém oddělení pracovníka více poučenějšího v AI problematice pro konkrétní obor jako právo, ekonomie, HR a tak dále,” predikuje ředitel Prg.ai.

Panelisté se rovněž věnovali tématu hodnocení a očekávaných výsledků učení. Jak AI ovlivňuje nejen podobu výuky konkrétního studijního programu potažmo předmětu, ale také formu testů či realizaci závěrečných prací. „Přijde mi jako naprosto skvělé řešení nechat studující v rámci práce napsat, jak konkrétně AI použili, a vnímat ji tedy jako integrální součást studijního procesu,” nabízí Lucie Rohlíková postup, na nějž ji přivedla kolegyně z Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Efektivní využívání AI nástrojů samozřejmě vyžaduje osvětu v této oblasti. Proto na Západočeské univerzitě v Plzni plánují kurzy pro studující, které by měli být jednou součástí všech studijních programů.

„Je škoda, že studující i vyučující nemají lepší přístup k placeným AI nástrojům, které toho umí daleko víc než volně dostupné verze. Bylo by například skvělé, kdyby v České republice existovala podpora státu, z níž niž by bylo možné budovat virtuální kampusy, jako jsou například v Německu,” srovnává Lucie Rohlíková.

Už teď je ovšem podle diskutujících odborníků na AI zřejmé, že rozmach umělé inteligence ovlivnil nejen vysokoškolskou výuku minimálně v jednom ohledu pozitivně. Vede totiž k větší (sebe)reflexi toho, jak a co vlastně učit. Stále většímu počtu vyučujících začíná mít jasné, že je potřeba ověřovat jiné výsledky učení než ty, které za studující vypracuje AI. „Nelze před užíváním AI zavírat oči, ani je zakazovat. Ale naopak znát a umět pracovat s co nejširší paletou těchto nástrojů a dokázat z nich vybrat pro danou situaci či potřebu ten nejefektivnější,” shodli se panelisté.

<https://cuni.cz/UK-6311.html?locale=cz&news=23789>